

PROBLEME ACTUALE ALE PREGĂTIRII CADRELOR DIDACTICE PENTRU ACTIVITATEA EXTRACURRICULARĂ LA MATEMATICĂ

Sali Larisa
Universitatea de Stat din Tiraspol

În articol sunt descrise unele probleme actuale referitoare la procesul de pregătire a cadrelor didactice pentru organizarea și desfășurarea activităților extracurriculare la matematică. În particular, este elucidată contradicția dintre cerințele crescânde față de competențele profesionale ale cadrului didactic la compartimentul nominalizat la nivel de sistem de învățământ și ofertele educaționale reduse la etapele de formare inițială și continuă.

Summary

Some current problems related to the process of training teachers for the organization and deployment of extracurricular mathematical activities are described in this article. Particularly, the contradiction between the increasing requirements regarding teachers' professional competencies in the nominated compartment on education system level and the educational offers reduced to the stages of initial and continuous formation are elucidated.

Cuvinte cheie: *matematică, cadre didactice, activitate extracurriculară, copii dotați.*

Etapa actuală este caracterizată de schimbări permanente a condițiilor sociale în general și a condițiilor de funcționare a instituțiilor de învățământ în particular. Activitatea extracurriculară oferă posibilități de realizare a principiilor învățământului individualizat și diferențiat, de motivare intrinsecă și cointeresare a elevilor pentru studierea conștientă a matematicii. Antrenarea maselor largi de elevi în activitatea extracurriculară sporește șansele pentru promovarea unui învățământ de calitate.

Termenul „extracurricular” este explicat în context educațional ca ceva în afara curriculum-ului uzual al unei instituții de învățământ [5]. Activitatea extracurriculară este parte a sistemului de educație nonformală, care este activat prin "organisme școlare conexe", extradidactice sau extrașcolare și reprezintă, după G. Văideanu, “o punte între cunoștințele asimilate la lecții și informațiile acumulate informal” [3, p.11] cu câteva note specifice: proiectarea pedagogică neformalizată, cu programe deschise spre interdisciplinaritate și educație; organizarea facultativă, neformalizată, cu profilare dependentă de opțiunile elevilor și ale comunităților școlare și locale, cu deschideri speciale spre experiment și inovație.

În conformitate cu Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal pentru anul de învățământ 2012-2013 [1], aprobat prin ordinul ministrului educației nr. 179 din 29 martie 2012, în lista activităților extracurriculare sunt incluse: corul, cercul de dans, orchestra, arta decorativă aplicată, design-ul, ikebana, artizanatul, pictura, grafica, cercul la disciplina de studii etc. Programul de dezvoltare strategică al Ministerului Educației al RM pentru anii 2012-2014, aprobat prin hotărârea Colegiului M.E. nr. 3.1 din 23.12.2011, prevede asigurarea accesului la educația extrașcolară de calitate prin antrenarea în activitatea instituțiilor respective

a cel puțin 20% din efectivul general de elevi, ceea ce implica necesitatea de cadre didactice competente.

V. Crudu, examinând criteriile și scalele de evaluare a cadrului didactic din Republica Moldova, propune printre altele și criteriul „Aprecierea rezultatelor obținute de elevi”. În legătură cu aceasta se prevede evaluarea conform indicilor: *rezultatele obținute la olimpiade și concursuri; rezultatele obținute la cercurile științifice, tehnico-aplicative, cultural-artistice și sportive care se aplică profesorilor din învățământul gimnazial / liceal* [4].

Harta creditară și metodologia cuantificării, acumulării și recunoașterii creditelor profesionale, care sunt stipulate în Regulamentul de atestare a cadrelor didactice din învățământul preșcolar, primar, secundar, special, complementar, secundar profesional și mediu de specialitate din Republica Moldova, aprobat prin ordinul nr. 453 din 31.05.2012 semnat de ministrul educației, prevăd că profesorii candidați pentru conferirea gradelor didactice și confirmarea în funcție vor fi eligibili pentru aceste evaluări, dacă vor obține calificativele „foarte bine” sau „bine” în rezultatul evaluării a două activități extrașcolare cu obiectivul de integrare profesională și socială la nivel de unitate de învățământ. Confirmarea în funcție în învățământ semnifică recunoașterea competențelor minime acceptabile dobândite de către persoana care a optat pentru cariera didactică și care demonstrează, în acest fel, că dispune de pregătirea necesară pentru exercitarea profesiei didactice. Cadrele didactice vor acumula credite pentru atestarea sistematică în baza activităților didactice evaluate, a activității științifico-metodice, comunitare, de mentorat.

Natura matematicii și a gândirii matematice orientează spre necesitatea unei societăți a cunoașterii, și cu adevărat iau în considerare implicațiile și impactul noilor tehnologii. *Obiectivele educaționale ale activității extracurriculare la matematică* selectate din diverse surse se rezumă la următoarele: trezirea interesului constant al elevilor pentru matematică și aplicațiile ei; identificarea copiilor dotați la matematică; extinderea și aprofundarea cunoștințelor curriculare ale elevilor; dezvoltarea optimă a capacităților matematice ale elevilor și formarea unor deprinderi cu caracter investigational; educarea unei culturi înalte a gândirii matematice; dezvoltarea la elevi a priceperilor de a lucra cu manualul și cu literatura științifico-populară; extinderea și aprofundarea reprezentărilor elevilor despre însemnătatea practică a matematicii; cunoașterea noilor descoperiri în matematică; pregătirea elevilor către continuarea studiilor; extinderea și aprofundarea reprezentărilor elevilor despre valoarea cultural-istorică a matematicii; formarea priceperilor de redactare a unor comunicări și a unor publicații la matematică pentru presa școlară, conferințe de divers rang și reviste de specialitate; formarea competențelor comunicaționale și a priceperilor de a îmbina activitatea în grup și cea individuală în procesul studierii matematicii; dezvoltarea, încurajarea și menținerea spiritului competițional

de echipă și individual. Se presupune că aceste obiective parțial se realizează la orele de matematică, dar realizarea deplină este plasată pentru activitatea extracurriculară [6].

Reieșind din aceste cerințe conchidem că este necesară *elaborarea unui model conceptual integru* care ar include toate componentele procesului educațional centrat pe subiectul învățării, orientat spre optimizarea traiectoriilor individuale de pregătire a cadrelor didactice și eficientizarea procesului de asimilare a conținuturilor, spre dobândirea competențelor de organizare și desfășurare a activităților extracurriculare la matematică, inclusiv de lucru cu elevii dotați la matematică.

În varianta din 2011 a proiectului Codului educației a Republicii Moldova este stipulat că idealul educațional constă în formarea și dezvoltarea integrală a personalității din perspectiva exigențelor culturale, axiologice, social-economice, științifice și politice ale societății democratice pentru asumarea unui ansamblu de valori necesare propriei dezvoltări, realizării personale și integrării sociale și profesionale într-o societate a cunoașterii, în contextul valorilor europene. Printre alte tipuri de instituții de învățământ, autorii proiectului nominalizează instituțiile de învățământ extrașcolar – centre de creație, cluburi sau instituții de profil, taberele școlare. Învățământul general va include și componente cu funcții complementare, printre care și învățământul extrașcolar. Învățământul liceal se prevede a fi organizat pe câteva filiere cu diverse profiluri. În cadrul acestor profiluri se pot organiza, cu aprobarea Ministerului Educației, clase cu specializări mai restrânse și clase speciale pentru elevi cu aptitudini și performanțe speciale. Persoanele capabile de performanță înaltă sunt clasificate drept persoane cu cerințe educaționale speciale.

Asigurarea calității instruirii diferențiate prin adecvarea ofertei educaționale la nevoile și interesele individuale ale tinerilor dotați impune elaborarea/validarea de programe educative în domeniul învățământului preuniversitar de excelență, realizarea de programe pilot și trasee curriculare diferențiate, focalizate pe stimularea creativității și pe valorizarea potențialului tinerilor prin intermediul unor experiențe de învățare diferențiate în volum și profunzime, în raport cu experiențele de învățare vizate de curriculumul național. Se impune implementarea unor programe speciale de studii integrate în științe și tehnologii, care să stimuleze interesul elevilor pentru aceste domenii și să îi motiveze pentru a opta pentru cariere în științe și/sau în tehnologii. Evaluarea situației în domeniul educației matematice pe țară, în general, și a activității extracurriculare la matematică, în particular, este reflectată în rezultatele obținute de elevi la olimpiadele internaționale de matematică (OIM) [7]. Faptul că în mod constant în lotul olimpic pentru olimpiada internațională se califică preponderent elevii dintr-un singur liceu din țară trebuie să fie un motiv de îngrijorare pentru organismele de resort.

Caracterul deschis al activității extracurriculare permite experimentarea celor mai noi mijloace tehnice, instrumente, softuri, manuale, materiale didactice, culegeri de probleme etc. Tipul de mijloace selectate pentru activitatea extracurriculară se cere a fi racordat la stilul de învățare. Mediile digitale sunt considerate catalizatori pentru inovațiile din domeniul educației matematice, dar implementarea TIC nu este suficientă pentru schimbarea sistemului „Educația Matematică”, care este voluminos, stabil și complex [2, p.22]. Procesele inovative trebuie să acționeze la meta-nivelul atitudinilor față de matematică și convingerilor educației matematice.

În opinia noastră, la ora actuală pentru sistemul educațional autohton este oportun:

- să fie introdus în programul de pregătire a cadrelor didactice prin masterat la specialitatea Matematica un curs ce ține de bazele metodologice ale activității extracurriculare la matematică;

- să fie deschise Centre de pregătire continuă a profesorilor în câteva zone ale republicii, care să funcționeze sistematic și să ofere servicii de consultanță, oportunități pentru schimb de experiență și bune practici în domeniul organizării și desfășurării activităților extracurriculare la matematică, inclusiv pentru lucrul cu copiii dotați la matematică;

- să fie diversificate formele de identificare și stimulare a copiilor dotați la matematică și propagate pe zone teritorial-administrative concursurile la matematică și concursurile integratoare pe arii curriculare;

- să fie promovate site-uri dedicate educației matematice destinate profesorilor și copiilor interesați de matematică, inclusiv pentru e-learning;

- să fie introdus în sistemul educațional mentoratul, pentru sprijinirea și formarea în aspect praxiologic a cadrelor didactice în devenire, inclusiv în domeniul organizării și desfășurării activităților extracurriculare la matematică.

Bibliografie:

1. Acte normative: ww.edu.md
2. Bianco, T., Ulm V. Mathematics Education with Technology. Experiences in Europe. Augsburg, Germany, 2010. - 272 p.
3. Cerghit, I., Vlăsceanu, L. Curs de pedagogie. 1988. – 388 p.
4. Crudu, V., Metodologia evaluării calității învățământului în instituțiile preuniversitare. Spec. 13.00.01 – Pedagogie generală. Teză de doctor în pedagogie. Chișinău, 2011. – 150 p.
5. Dictionar Oxvord.
6. Шуба, М.Ю., Занимательные задания в обучении математике: Кн.для учителя. – 2-е изд. –Москва: Просвещение, 1995. – 320 с.
7. <http://www.imo-official.org>